

ÖĞRETMENLERİN KİŞİSEL-MESLEKİ YETKİNLİK ALGILARI İLE MESLEKİ DAYANIKLILIK İNANÇLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

AN ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' PERSONAL-PROFESSIONAL COMPETENCE PERCEPTIONS AND THEIR OCCUPATIONAL RESILIENCE BELIEFS

Yasin Celil Çetin¹

Serkan ÜNSAL²

Başvuru Tarihi:02.02.2021 Yayına Kabul Tarihi: 12.05.2022 DOI: 10.21764/maeuefd.872532
(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş il merkezinde farklı kademelerde görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise aynı evrenden seçilen 506 gönüllü öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Öğretmenler İçin Mesleki Dayanıklılık İnancı Ölçeği” ve “Kişisel-Mesleki Yetkinlikler Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler SPSS yardımıyla, pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, çoklu regresyon analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları, mesleki dayanıklılık inançlarını anlamlı bir şekilde yordamakta ve toplam varyansın %16’sını açıklamaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Öğretmen, Kişisel-Mesleki Yetkinlik, Mesleki Dayanıklılık*

Abstract: This study aims to analyze the relationship between teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs. Having a quantitative research design, this study used a relational survey model. The population of the study consisted of teachers working at different levels in Kahramanmaraş during the 2018-2019 academic year. The sample held a total of 506 volunteer teachers selected from the same population. The study deployed "Occupational Resilience Belief Scale for Teachers" and "Personal-Professional Competencies Perception Scale" as data collection tools. The data were analyzed via SPSS using Pearson moments product correlation coefficient and multiple regression analysis. A significant positive relationship was also identified across teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs. Teachers' perceptions of personal-professional competence were determined to significantly predict their occupational resilience beliefs and explained 16% of the total variance.

Keywords: *Teacher, Personal-Professional Competence, Professional Resilience*

* Bu çalışma birinci yazarın aynı başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹Uzman Milli Eğitim Bakanlığı. Ökkaş Gümüşer Orta Okulu Kahramanmaraş celil4615@gmail.com.tr
ORCID: 0000- 0002-2390-0285

² Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, , Eğitim Bilimleri Bölümü, serkan-unsal09@hotmail.com.tr tlf. ORCID: 0000- 0003-0367-0723

Giriş

Ülkelerin ekonomik, toplumsal, kültürel, teknolojik ve bilimsel anlamda kalkınmalarında eğitim önemli bir unsurdur (Çakmak, 2008; Sönmez, 2011; Yenilmez, Taş ve Yenilmez, 2008). Bu nedenle eğitim, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin önem atfettikleri bir konudur (Şişman, 2003). Eğitim bir sistem olarak ele alındığında; çevre, veli, denetmen, yönetici, öğrenci ve öğretmen bu sistemin unsurlarını oluşturmaktadır (Kulaksızoğlu, 1995).Eğitimin kalitesi sistemin bu unsurların düzgün işletilmesi ile mümkün olsa da sistemin etkin çalışmasında öğretmenler önemli rol üstlenmektedir (Boudersa, 2016; Çetin ve Aydın, 2019; Özer ve Gelen, 2008). Öğretmenlerin bu rolü yerine getirmesi kişisel ve mesleki donanımlarına, mesleki becerilerine (Akpınar, Yıldız ve Ergin, 2006; Bayhan, 2009; Ünal ve Ada, 2001) ve yeterliğine bağlıdır (Karataş ve Çakan, 2018).

Öğretmen yeterliği, değişik öğretim koşullarında etkili bir performans gösterebilmek için ihtiyaç olan bilgi, yetenek, davranış ve karakter özellikleridir(Çapa ve Çil, 2000).Yetkinlik algısı kişinin sahip olduğu kabiliyetlere ilişkin kişisel kanaatlarına dayanarak bir davranışı başlatmayı veya başlayan davranışı devam ettirmeyi belirleyen güçtür (Senemoğlu, 2005). Bir diğer görüşe göre yetkinlik algısı insanın yapabileceğine inandığı neticeler ve bu doğrultuda yapabileceği davranışlarıyla ilgili kapasitesine olan inancıdır (Luszczynska, Gibbons, Piko ve Tekozel, 2004). Öğretmen yetkinlik algısı ise güç öğrenen veya güdülenmemiş öğrencileri bile öğrenme seviyesine hazırlama, öğrencilerin çalışmalarını etkileme kabiliyetlerine olan inançlarıdır (Çapri ve Kan, 2006; Tschannen-Moran ve Hoy, 2001). Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) öğretmenlerin yetkinlik algısının başarılı bir öğretim sürecinin önemli bir faktörü olabildiğini ve eğitim sürecinin kalitesini etkileyebildiğini; Kaçar ve Beycioğlu, (2017) yetkinlik algısı yüksek öğretmenlerin, öğretimde farklı yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda onlara destek sağlayabildiklerini, ifade etmektedirler. Ayrıca yetkinlik algısı yüksek öğretmenlerin öğrenciye odaklanan yaklaşımları daha sık tercih ettikleri, öğretime daha fazla zaman harcadıkları, öğrencilerin gereksinimlerine daha duyarlı oldukları, öğrencilere yönelik olumlu ve kabul edici bir davranış gösterdikleri ve farklı düşüncelere açık oldukları tespit edilmiştir (Korkut, 2009; Üstüner, Demirtaş, Cömert ve Özer, 2009).Yine araştırmalar yetkinlik algısı yüksek öğretmenlerin; meslek hayatlarında karşılaştıkları sorunları gelişim için bir fırsat olarak değerlendirdikleri, kendilerini işlerine daha fazla verdikleri, öğrenciyi merkeze alarak onların başarılı olmaları ve gelişmeleri için daha çok çaba harcadıklarını, daha az devamsızlık yaptıklarını, mesleği bırakmaya daha az eğilim göstererek mesleklerini daha uzun süre devam ettirdiklerini, duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve mesleki stresi daha az yaşadıklarını göstermektedir

(Akpochafo, 2014; Çimen, 2007; Rimm ve Jerusalem, 1999; Schwarzer ve Hallum, 2008; Taşar, 2012; Veresova ve Mala, 2012).

Kişinin yetkinlik algıları, bütüncül bir yapı dâhilinde kişinin davranışlarına yön vermekte, davranışlarını şekillendirmektedir (Yılmaz, 2007). Bu bağlamda öğretmenlerin yetkinlik algısı davranışlarını dolayısıyla mesleki dayanıklılıklarını etkileyebilmektedir. Yetkinlik algılarına bağlı olarak öğretmenlerin mesleğe bağlılıkları, sarf ettikleri gayret ve dayanıklılıkları farklılık göstermektedir (Duckworth ve Quinn, 2009). Öğretmenlerin mesleklerini daha coşkulu bir biçimde yapabilmeleri ve mesleklerinde huzurlu olabilmeleri mesleğe yönelik yüksek dayanıklılığa sahip olmalarıyla ilişkisi bulunmaktadır (Sezgin, 2012). Mesleki dayanıklılık, bireyin mesleğinin zor koşullarına uyum sağlayabileceğine, engellerle başa çıkabileceğine ve mesleğine bağlılığını sürdürebileceğine olan inancıdır (Tagay ve Demir, 2016). Öğretmenlerin mesleki dayanıklılıkları arttıkça meslekten uzaklaşmaları ve öğretime ilişkin kaygıları azalmaktadır (Gökmen, 2014). Ayrıca öğretmenlerin mesleki dayanıklılıkları öğretim isteklerini olumlu ve anlamlı bir şekilde yordamakta, sınıf ortamındaki tutumlarını belirlemekte, sınıf içi eylemlerini ve uygulamalarını etkilemektedir (Çelik, Sanberk ve Deveci, 2017; Gökmen, 2014; Sezgin, 2012). Mesleki dayanıklılığı yüksek olan öğretmenler öğrencilerine yönelik olumlu tutum sergileyebilmekte ve öğrencileri motive etmekte daha az zorluk çekmekte, öğrencileriyle etkili bir iletişim kurabilmekte ve olumlu bir sınıf ortamı oluşturabilmektedir (Köse, 2010; Toy, 2015). Bu bilgiler doğrultusunda mesleki yetkinlik algısı ile mesleki dayanıklılık kavramlarının birbiriyle ilişkili kavramlar olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin yetkinlik algılarına ve dayanıklılıklarına ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde bu çalışmaların yetkinlik algısı ve dayanıklılığı, demografik değişkenlere göre incelendiği veya yetkinlik algısı yada mesleki dayanıklılığı diğer kavramlarla ilişkisine odaklanıldığı, ancak öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişkiyi konu edinen çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir (Arslan, 2019; Çelik ve diğ., 2017; Çetin, 2019; Çevik, Doğan ve Yıldız, 2016; Ergenç, 2016; Woolfolk-Hoy ve Burke-Spero, 2005; Klassen ve Chiu, 2010; Kurt, Güngör ve Ekici, 2014; Maddi ve Khosbaba, 1994; Mansfield ve McConney, 2012; Morgil, Seçken ve Yücel, 2004; Sezgin, 2012; Töremen ve Demir, 2016; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2007; Uçar, 2014; Üstüner ve diğ., 2009). Bu durum araştırmacılar tarafından eksiklik olarak değerlendirilmiş ve bu araştırmanın yapılmasına karar verilerek araştırmanın amacı; öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik

algıları ile mesleki dayanıklılık inanç düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak şeklinde belirlenmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1.Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2.Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları, mesleki dayanıklılık inançlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi başlıklar halinde açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişki incelemek amaçlandığından nicel araştırmalardan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişkenin bir aradaki değişim boyutlarını ve bu değişimin seviyesini ortaya çıkaran araştırma modelleridir (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim- öğretim yılı Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerindeki okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini bu evrenden seçilen Kahramanmaraş ilinin Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerindeki farklı kademelerde görev yapan 506 gönüllü öğretmen oluşturmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 271'inin erkek (% 53.6), 235'inin (% 46.4) kadın olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin 114'ünün bekâr (% 22.5) ve 392'sinin de evli (% 77.5) olduğu 117'sinin (% 23.1) 0-5 yıl, 192'sinin (% 37.9) 6-15 yıl ve 197'sinin (% 38,9) 16 yıl ve üzerinde kıdeme sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin 193'ü (% 38.1) ilkokulda, 195'i (% 38.5) ortaokulda ve 118'i (% 23.3) lisede görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen “ Bilgi Formu”, Tagay ve Demir (2016) tarafından geliştirilen “Öğretmenler İçin Mesleki Dayanıklılık İnancı Ölçeği (ÖMDÖ)” ile Kazu ve Demiralp (2017) tarafından geliştirilen “Kişisel-Mesleki Yetkinlikler Algı Ölçeği (KMYAÖ)” kullanılmıştır.

Araştırmacılar tarafından geliştirilen bilgi formu ile çalışmanın amacına uygun olarak öğretmenlerin cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem ve görev yaptığı okul türü gibi bilgiler elde edilmiştir.

Kişisel-mesleki yetkinlikler algı ölçeği. Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algı düzeylerini tespit etmek amacıyla Kazu ve Demiralp (2017) tarafından geliştirilen “Kişisel-Mesleki Yetkinlikler Algı Ölçeği (KMYAÖ)” kullanılmıştır. Ölçek iletişim-sosyal yetkinliği (m15, m16, m17 ve m18), “öğrenme yetkinliği” (m10, m11, m12, m13 ve m14), alana özgü yetkinliği (5, 6, 7, 8 ve 9) ve bağımsız çalışabilme-sorumluluk alabilme yetkinliği (m1, m2, m3 ve m4) olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Kazu ve Demiralp (2017) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin iç tutarlılık değerleri; bağımsız çalışabilme-sorumluluk alabilme yetkinliği boyutunda $\alpha=0.81$, alana özgü yetkinliği boyutunda $\alpha=0.85$, öğrenme yetkinliği boyutunda $\alpha=0.86$, iletişim-sosyal yetkinliği boyutunda $\alpha=0.74$ ve ölçeğin toplamı için $\alpha=0.91$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise iç tutarlılık değerleri; bağımsız çalışabilme-sorumluluk alabilme yetkinliği boyutunda $\alpha=0.83$, alana özgü yetkinliği boyutunda $\alpha=0.89$, öğrenme yetkinliği boyutunda $\alpha=0.91$, iletişim-sosyal yetkinliği boyutunda $\alpha=0.77$ ve ölçeğin toplamı için $\alpha=0.93$ olarak elde edilmiştir.

Öğretmenler için mesleki dayanıklılık inancı ölçeği. Öğretmenlerin mesleki dayanıklılık inanç düzeylerini tespit etmek amacıyla Tagay ve Demir (2016) tarafından geliştirilen “Öğretmenler İçin Mesleki Dayanıklılık İnancı Ölçeği (ÖMDÖ)” kullanılmıştır. Ölçek 26 madde ve tek boyuttan oluşmakta olup tüm maddeler olumlu yöndedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0.93$ 'dür. Bu çalışmada ise ölçeğin iç tutarlılık değeri $\alpha=0.98$ olarak elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ve mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişkiyi belirlemek için ‘Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı’ kullanılmış; kişisel-mesleki yetkinlik algılarının mesleki dayanıklılık inançlarını yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla ise ‘Çoklu Regresyon Analizi’ uygulanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde; araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algılarıyla mesleki dayanıklılık inanç düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasında ilişki Pearson-Moment Çarpımı Korelasyonu ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

KMYAÖ ve ÖMDÖ Puanları Arasındaki İlişki Belirlemeye Yönelik Yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu Sonuçları

Boyutlar/Ölçek	1	2	3	4	5	6
1.Bağımsız Çalışabilme-Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	1					
2.Alana Özgü Yetkinliği	,647**	1				
3.Öğrenme Yetkinliği	,644**	,736**	1			
4.İletişim-Sosyal Yetkinliği	,309**	,440**	,423**	1		
5.Toplam Kişisel-Mesleki Yetkinlik	,753**	,875**	,852**	,709**	1	
6.Mesleki Dayanıklılık İnançları	,511**	,529**	,572**	,346**	,602**	1

*p<0.05

Tablo 1 incelendiğinde kişisel-mesleki yetkinlik algı ölçeğinin alt boyutları arasında en yüksek ilişki, alana özgü yetkinliği ile öğrenme yetkinliği arasında ($r=0,736$, $p<0.05$), en düşük ilişki ise bağımsız çalışabilme-sorumluluk alabilme yetkinliği ile iletişim-sosyal yetkinliği ($r=0,309$, $p<0.05$) arasında olduğu ve tüm korelasyonların istatistiksel olarak anlamlı ve orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Buna göre; öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları arttıkça mesleki dayanıklılık inançlarının arttığı, kişisel-mesleki yetkinlik algıları azaldıkça mesleki dayanıklılık inançlarının da azalacağı söylenebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları, mesleki dayanıklılık inançlarının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmış elde edilen bulgular sonuçları Tablo2’de verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Kişisel-Mesleki Yetkinlik Algılarının Mesleki Dayanıklılık İnançlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	t	P
Sabit	1,729	0,264	-	6,544	0,000
Bağımsız Çalışabilme-Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	0,115	0,09	0,082	1,282	0,200
Alana Özgü Yetkinliği	0,084	0,084	0,068	1,002	0,317
Öğrenme Yetkinliği	0,324	0,091	0,250	3,543	0,000
İletişim-Sosyal Yetkinliği	0,054	0,046	0,055	1,172	0,242

R=0,401, R²=0,160, Düzeltilmiş R²=0,154, F (4.501)= 23,936, P= 0,000

Tablo 2’de öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algılarının, mesleki dayanıklılık inançlarını yordamasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, kişisel-mesleki yetkinlik algı boyutlarının mesleki dayanıklılık inançlarını anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir (R=0,401; R²=0,160; p<0,05). Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile ilgili dört alt boyut toplam varyansın yaklaşık %16’sını açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β) yordayıcı değişkenlerin mesleki dayanıklılık inançları üzerindeki göreceli önem sırası; öğrenme yetkinliği, bağımsız çalışabilme-sorumluluk alabilme yetkinliği, alana özgü yetkinliği ve iletişim-sosyal yetkinliği olarak belirtilebilir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise sadece öğrenme yetkinliği boyutunun mesleki dayanıklılık inançları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik elde edilen sonuçlar alan yazın kapsamında tartışılıp yorumlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları arttıkça mesleki dayanıklılık inançlarının artacağı, kişisel-mesleki yetkinlik algıları azaldıkça mesleki dayanıklılık inançlarının azalacağı söylenebilir. Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları, mesleki dayanıklılıklarını güçlendirmektedir. Bu noktada öğretmenler kendilerini kişisel-mesleki anlamda yetkin algıladıkları zaman karşılaştıkları mesleki sorunlarla daha kolay baş edebilmekte, zorluklar karşısında daha olumlu bakış açısı geliştirebilmekte şeklinde yorum yapılabilir. Ayrıca öğretmenlerin kişisel ve mesleki yetkinlik algılarının yüksek çıkması öğretmenler için destek oluşturarak mesleki dayanıklılık inançlarını olumlu etkilediği söylenebilir. Nitekim mesleki yetkinlik inancı yüksek öğretmenler; öğrencilerin sorunlu davranışlarını azaltmaya çalışırken kaygı, korku ve depresyon gibi olumsuz duyguları daha az yaşamakta, daha ısrarcı olmakta ve daha fazla çaba sergilemekte, güç öğrencilerin bile öğrenebildiklerine inanmaktadır (Kaner, 2010; Schwarzer ve Hallum, 2008;Telef, 2011).

Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları mesleki dayanıklılık inançlarını anlamlı şekilde yordamaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ile mesleki dayanıklılık inançları arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen bir araştırmaya rastlanmazken kişisel ve mesleki yetkinlik algısının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun ve genel erteleme davranışlarının önemli bir yordayıcısı olduğunu tespit eden araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır (Gülebağlan, 2003; İhtiyaroğlu ve Tulunay-Ateş, 2019). Ayrıca mesleki yetkinlik algısının yüksek olması meslekte yaşanan strese karşı kalkan görevi üstlenmesi, engeller karşısında direnç oluşturması (Schmitz, 2000; Akt: Çelikkaleli, 2011; Pajares ve Schunk, 2004), kişisel-mesleki yetkinlik algısının mesleki dayanıklılık inancını anlamlı şekilde yordamasının nedeni olabilir. Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sıralanmıştır:

Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algılarının ve mesleki dayanıklılık inançlarının oldukça yüksek çıkmasının nedenlerini belirlemeye yönelik nitel araştırmalar yapılabilir. Bu araştırma okullarda görev yapan öğretmenler ile yapılmıştır. Benzer araştırma üniversitelerde görev yapan öğretim üyeleri için de yapılabilirdiği gibi ayrıca öğretmen adayları ile okullarda görev yapan öğretmenlerin kişisel-mesleki

yetkinlik algıları ve mesleki dayanıklılık inançlarının karşılaştırıldığı araştırmalarda yapılabilir. Öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algılarının ve mesleki dayanıklılık inançlarının farklı değişkenlerden etkilenip etkilenmediğini ortaya çıkaracak nicel çalışmalar yapılabilir. Bu araştırma sadece devlet okullarında çalışan öğretmenler ile yürütülmüştür. Özel okullarda çalışan öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algıları ve mesleki dayanıklılık inançları üzerine araştırmalar yapılabilir. Böylelikle özel ve devlet okullarında çalışan öğretmenler arasında karşılaştırma yapılabilir. Bu araştırma öğretmenlerin kişisel-mesleki yetkinlik algılarını ve mesleki dayanıklılık inançlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amacın dışında öğretmenlerin özellikle kendi alanlarından sorumlu oldukları derslerine yönelik kişisel-mesleki yetkinlik algıları ve mesleki dayanıklılık inançları araştırılabilir. Bu sayede öğretmenlerin vermiş oldukları dersleri yapabileceklerine olan kişisel-mesleki yetkinlik algıları ve mesleki dayanıklılık inançları daha ayrıntılı şekilde incelenebilir.

Kaynakça

- Akpınar, E., Yıldız, E. ve Ergin, Ö. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 56-62.
- Akpochofo, G. O.(2014). Self efficacy and some demographic variables as predictors of occupational stress among primary school teachers in delta state of nigeria. *Education*, 134(4), 457-464.
- Arslan, A. (2019). The mediating role of prospective teachers teaching selfefficacy between self-efficacy sources and attitude towards teaching profession. *International Journal of Educational Methodology*, 5(1), 101- 110.
- Bayhan, P. (2009). İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile iş doyumları arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boudersa, N. (2016). The importance of teachers' training programs and professional development in the algerian educational context toward informed and effective teaching practices. *Experiences pedagogiques*, 1(1), 1-14.
- Çevik, G. B., Doğan, İ. ve Yıldız, M. A. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin yılmazlık ve tükenmişliklerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 971-984.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 69-73.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J. ve Sarıkaya, H. (2005). Öğretmen öz yeterlik ölçeği türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 30(137), 74-81.

- Çapri, B. ve Kan, A. (2006). Öğretmen kişilerarası öz yeterlik ölçeğinin türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 48–61.
- Çelik, M., Sanberk, İ. ve Deveci, F. (2017). Öğretmen adaylarının yaşam doyumlarının yordayıcısı olarak psikolojik dayanıklılık ve umutsuzluk. *İlköğretim Online*, 16(2), 654-662.
- Çelikkaleli, Ö. (2011). Yetişkin eğitimcisi öğretmenlerin tükenmişlik ve mesleki yetkinliklerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 38-53.
- Çetin, A. (2019). An analysis of the relationship between teachers' subjective wellbeing and their occupational resilience. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 506-521
- Çetin, A., Aydın, S. (2019). Liselerin pansiyonunda nöbetçi öğretmen olmak: sorunlar ve çözüm önerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3), 1797-1825.
- Çimen, S. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin tükenmişlik yaşantıları ve yeterlik algıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Duckworth, A. ve Quinn, D. P. (2009). Development and validation of the short grit scale. *Journal of Personality Assessment*, 91(2), 166-174.
- Ergenç, B. (2016). *Anasınıfı öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin sosyal beceriler ve empatik eğilim düzeyleri, üzerindeki rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şişman, M. (2003). Öğretmenliğe giriş, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Gökmen, B. (2014). *Özel eğitim okulu yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık ve iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi istanbul örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gülebağlan, C. (2003). *Öğretmenlerin işleri son ana erteleme eğilimlerinin, mesleki yeterlilik algıları, mesleki deneyimleri ve branşları bakımından karşılaştırılmasına yönelik bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaçar, T. ve Beycioğlu, K. (2017). İlköğretim öğretmenlerinin öz yeterlik inançları. *İlköğretim Online*, 16(4), 1753-1767.
- Kaner S. (2010). Özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin öğretmenlerinin öz-yetkinlik inançları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 25-43.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karataş, K. ve Çakan, S. (2018). Öğretmenlerin bakış açısıyla eğitim-öğretim sorunları: Bismil ilçesi örneği. *Elementary Education Online*, 17(2).
- Klassen, R. M. ve Chiu, M. M. (2010). Effects on Teachers Self-Efficacy and Job Satisfaction: Teacher Gender, Years of Experience, and Job Stress. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 741-756.
- Korkut, K. (2009). *Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları ile Sınıf Yönetimi Beceri Alguları Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

- Köse, A. (2010). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri, Ders Çalışma Stratejileri ile Fen Bilgisi Öğretimi Öz Yeterlik inançları Arasındaki ilişki Çomü Örneği*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).Çanakkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Kulaksızoğlu, A. (1995). Öğretmenlik mesleğinin ahlak ilkeleri konusunda bir deneme.*Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 15-18.
- Kurt, H., Güngör, F. ve Ekici, G. (2014). The relationship among teacher efficacy, efficacy regarding teaching, and responsibility for student achievement.*Social and Behavioral Sciences*, 116(1), 802-807.
- Luszczynska, A., Gibbons, F. X., Piko, B. F. ve Tekozel, M. (2004).Selfregulatory cognitions social comparison, and perceived pers behaviors as predictors of nutrition and physical activity: a comparison among adolescents in Hungary, Poland, Turkey and USA.*Psychology and Health*, 19(5), 577-593.
- Maddi, S. R. ve Khoshaba, D. M. (1994). Hardiness and mental health.*Journal of Personality Assessment*, 63(2), 265-274.
- Mansfield, C. F. ve Woods-Mcconney, A. (2012).I didn't always perceive myself as a science person: examining development of efficacy for primary science teaching.*Australian Journal of Teacher Education*, 37(10), 37-52.
- Morgil, İ., Seçken, N. ve Yücel, A. S. (2004). Kimya öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi.*Bahkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 62-72.
- Özer, B. ve Gelen, İ. (2008).Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi.*Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 39-55.
- Pajares, F. ve Schunk, D. H. (2004).Self efficacy in education revisited empiricaland applied evidence. *Big Theories A Volume in Research on Sociocultural Influences on Motivation and Learning*, (6), 115-138.
- Rimm, H. ve Jerusalem, M. (1999). Adaptation and validation of an estonian version of the general Self-Efficacy Scale (ESES).*Anxiety, Stress and Coping*, 12(3), 329-345.
- Schwarzer R. ve Hallum S. (2008).Perceived teacher self-efficacy as a predictor of job stres and burnout: mediation analyses.*Applied Psychology*, (57), 152-171.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sezgin, F. (2012).İlköğretim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi.*Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 489-502.
- Sönmez, V. (2011).Eğitim bilimine giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tagay, Ö. ve Demir, K. (2016).Öğretmen adayları için mesleki dayanıklılık inancı ölçeğinin geliştirilmesi.*Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1603- 1620.
- Taşar, H. (2012). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının incelenmesi (Adıyaman İli Örneği).*Verimlilik Dergisi*, (4), 67-77.
- Telef, B. B. (2011). Öğretmenlerin öz-yeterlikleri, iş doyumları, yaşam doyumları ve tükenmişliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 91-108.

- Töremen, F. ve Demir, S. (2016). Sahip oldukları psikolojik sermayenin öğretmenlerin işten ayrılma niyetleri üzerindeki etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 166-179.
- Toy, S. N. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlikleri ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlik inançlarının karşılaştırılması. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Tschannen-Moran, M. ve Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.
- Tschannen-Moran, M. ve Woolfolk-Hoy, A. (2007). The differential antecedents of self-efficacy beliefs of novice and experienced teachers. *Teacher efficacy: Capturing An Elusive Construct*, 23(1), 944-956.
- Uçar, T. (2014). *Özel eğitim okulu öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin ve mesleki sosyal destek düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, S. ve Ada, S. (2001). Öğretmenlik mesleğine giriş. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(17), 1-16.
- Veresova, M. ve Mala, D. (2012). Stress, proactive coping and self-efficacy of teachers. *Social and Behavioral Sciences*, 55, 294 – 300.
- Woolfolk-Hoy, A. ve Burke Spero, R. (2005). Changes in teacher efficacy during the early years of teaching: a comparison of four measures. *Teaching and Teacher Education*, 21(1), 343-356.
- Yenilmez, U., Taş, U. ve Yenilmez, F. (2008). Türkiye’de eğitimin kalkınma üzerindeki rolü ve eğitim yatırımlarının geri dönüş oranı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 155-186.
- Yılmaz, G. (2007). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması deneylerinin fen öğretimi öz yeterlik ve sınıf yönetimi inançlarına olan etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Extended Abstract

Teacher competence includes the knowledge, ability, behavior and character traits required to perform effectively in various teaching conditions. Competence perception is the power that determines the initiation of a behavior or pursuing the behavior based on the abilities of a person. The perception of competence is the belief that a person believes what s/he can accomplish.

Teachers with high perception of competence evaluate the problems they face in their professional lives as an opportunity for development and succeed by focusing on the student and making efforts for their development. This paves the way for the fact that professional competence perception and occupational resilience are interrelated concepts. Considering the studies on teachers’ perceptions of competence and

resilience, they were identified to mostly focus on the analysis of the perception of competence and resilience in terms of demographic variables or the relationship between the perception of competence or occupational resilience and other concepts. In this regard, there is no such a study published on the relationship between teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs.

Thus, such a study was carried out by researchers in order to fill this gap. This study attempts to identify the relationship between the two variables by determining the teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience belief levels. In service of this aim, answers to the following questions were sought:

- 1- What are the teachers' perception levels of personal-professional competence?
- 2-What are the teachers' occupational resilience belief levels?
- 3-Is there a statistically significant relationship between teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs?
- 4-Do teachers' perceptions of personal-professional competence significantly predict their occupational resilience beliefs?

Method

One of the quantitative models, a relational survey model was used since this study attempted to explore the relationship between teachers' perceptions towards personal-professional competences and their occupational resilience beliefs. Relational survey models are research models that reveal the dimensions of change between two or more variables and the level of this change. The population of the study consisted of the teachers working at the schools located within Onikişubat and Dulkadiroğlu central districts in Kahramanmaraş during the 2018-2019 academic year. The sample held a total of 506 volunteer teachers working at the schools located within Onikişubat and Dulkadiroğlu central districts in Kahramanmaraş during the 2018-2019 academic year. After identifying the frequency and percentage distributions of the demographic characteristics available in the personal information form, the arithmetic means and standard deviations of the teachers' perception levels of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs were determined. "Spearman Brown Rank Differences Correlation Coefficient" was applied in order to determine the relationship between

teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs. "Multiple Regression Analysis" was also used to identify whether teachers' perceptions of personal-professional competence predicted their occupational resilience beliefs.

Discussion and Conclusion

The personal-professional competence perception levels of the teachers suggested that the average scores calculated for the sub-dimensions were quite close to each other and high. Teachers' perceptions of both sub-dimensions and general personal-professional competence were found to be close to the upper limit points. Therefore, when all values were considered together, the teachers were found to perceive themselves to be quite competent professionally. Similar results emerged in the studies conducted on this topic. Teachers' high perception of their professional competences may be influenced by the education they receive, their positive attitude towards the profession, their personal characteristics and professional efforts as well as their professional experience. However, the fact that teachers did not make a realistic self-assessment and external evaluations in accordance with data-based scientific criteria might have caused them to perceive their personal and professional competences at a high level.

The average of the scores that teachers got from the occupational resilience one-dimensional scale was determined to be at the level of "strongly agree". Given the overall occupational resilience belief levels of the teachers, the teachers' occupational resilience beliefs were found to be close to the upper limit points that could be obtained. Considering the scores teachers got, the teachers perceived themselves as professionally quite resilient.

The study results also showed a positive significant relationship between teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs. In this regard, it was determined that the teachers' occupational resilience beliefs increase as their perceptions of personal-professional competence increase; moreover, as teachers' perception of personal-professional competence decreases, their occupational resilience beliefs decrease. Teachers' perceptions of personal-professional competence strengthen their occupational resilience. This may be due to the fact that teachers can cope more easily with the professional problems they encounter when they perceive themselves as competent in personal and professional terms and develop a more positive perspective for difficulties. The high perceptions of teachers' personal and professional competence may provide support and that may positively affect their occupational resilience beliefs. The results also suggested

that teachers' perceptions of personal-professional competence significantly predicted their occupational resilience beliefs.

Upon analyzing the relevant literature, there is no such a study that directly examines teachers' perceptions of personal-professional competence and their occupational resilience beliefs. Besides, the perception of personal and professional competence is a significant predictor of the attitude towards the teaching profession. Teachers' perceptions of professional competence are also a significant predictor of general procrastination behaviors.

ETİK BEYAN: " Öğretmenlerin Kişisel-Mesleki Yetkinlik Algıları İle Mesleki Dayanıklılık İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul'dan 04.04.2019 tarih ve E. 13993 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. " Katkılarınız için teşekkür ederiz.